

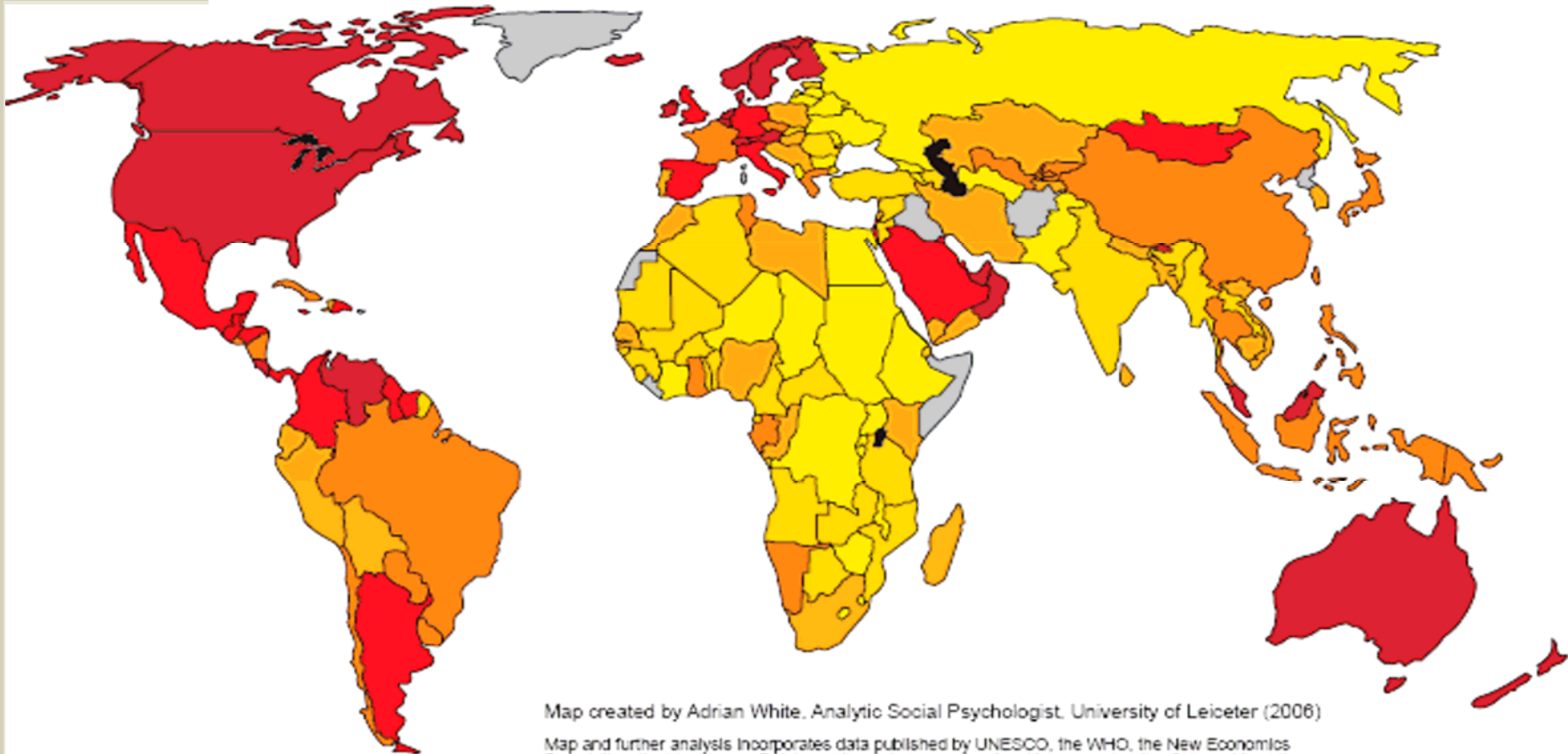
SOSIAALISEN ONNELLISUUDEN POLITIIKKA

Juho Saari (VTT, MA Econ.)
Professori, Kuopion Yliopisto
Juho.saari@uku.fi

Onnellisuus ja hyvinvointipolitiikka

- ✿ Pohjoismaisessa tutkimusperinteessä hyvinvointi on perinteisesti ymmärretty resurssipohjaisena ilmiönä. On siis laskettu asumisneliöitä, tuloeroja, terveystalveluja jne.
- ✿ Koettu eli subjektiivinen hyvinvointi - ei ole ollut niinkään yhteiskuntapolitiikan kohteena.
- ✿ Kuitenkin koettu hyvinvointi on tärkeä osa *sosiaalisten mahdollisuuksien politiikkaa*, eli pyrkimyksestä tuottaa myönteisiä siirtymiä ihmisten elämään.

ONNELLISUUDEN UUSI AIKA Suomessa asuu onnellisia ihmisiä (Tanska 1, Suomi 6)

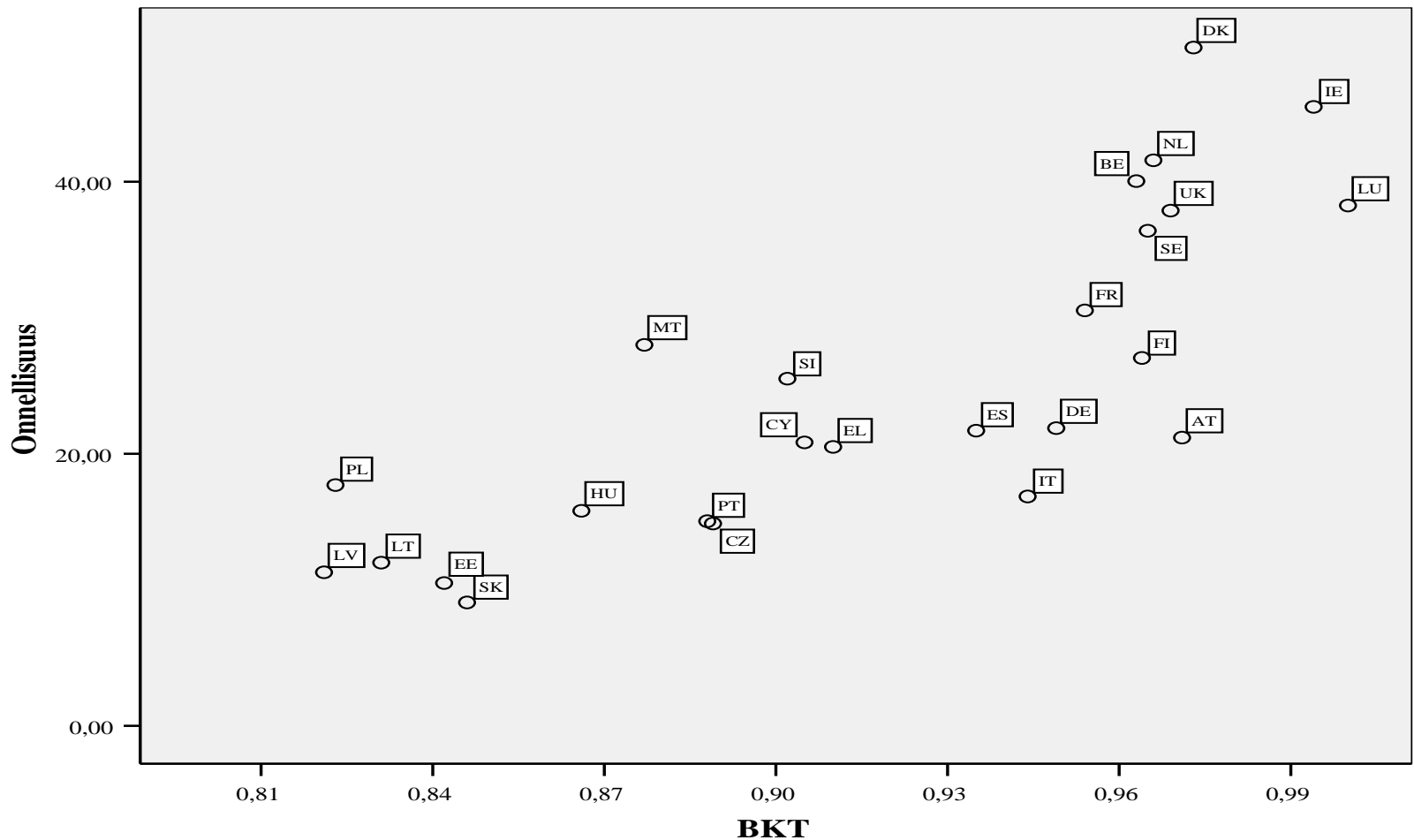
Map created by Adrian White. Analytic Social Psychologist. University of Leicester (2006)

Map and further analysis incorporates data published by UNESCO, the WHO, the New Economics Foundation, the Veenhoven Database, the Latinbarometer, the Afrobarometer, the CIA, and the UN Human Development Report.

Onnellisuus on institutionaalinen tekijä

- ✚ Ronald Inglehartin (Michiganin) vertailevat tutkimukset maailman arvojen muutoksesta (World Value Surveys, 1981-2000):
- ✚ Onnellisuudessa on huomattavia eroja eri *yhteiskuntien* välillä.
- ✚ Johtopäätös: yhteiskuntien institutionaalinen rakenne selittää onnellisuudessa olevat erot.
- ✚ Onnellisuus ei olekaan *vauraassa* yhteiskunnassa yksinomaisesti yksilön geneettinen tai psykologinen ominaisuus, vaan kytköksissä instituutioihin ja politiikoihin.

Institutionaalinen rakenne vaikuttaa onnellisuuteen - BKT ei selitä EU-maiden välisiä eroja

Sosiaalisen onnellisuuden politiikka

- ✦ Onnellisuus on *sosiaalinen* ilmiö, joten on myös olemassa "Sosiaalisen onnellisuuden politiikka", jossa yhteiskunnalliset *instituutioiden muotoilulla* tähdätään onnellisuuden lisäämiseen tai ainakin yritetään ehkäistä onnellisuuden vähentymistä.
- ✦ Taustaoletus on, että "kansallisella institutionaalisella mallilla" tai "sosiaalisella tuotantojärjestelmällä" (social system of production) on huomattavaa vaikutusta ihmisten arvostukseen ja viime kädessä myös onnellisuuteen - korostaa politiikkapakettien ja politiikkakomplementaarien merkitystä.

Yhteiskuntapolitiikka ja onnellisuus

- ✦ **Geneettinen taso** - otetaan annettuna, ja oletetaan olevan pitkälti samankaltainen onnellisuuden suhteen kaikissa tutkittavissa maissa - ei välttämättä täsmälleen totta.
- ✦ **Psykologinen taso**: otetaan osin annettuna, mutta pidetään mielessä palveluissa, lääkityksessä perherakenteessa olevat erot.
- ✦ **Yhteiskunnallinen/institutionaalinen taso**: otetaan huomioon sekä pitkän aikavälin (demokratisoituminen) että keskipitkän aikavälin (yhteiskuntapolitiikka) muuttujana, mutta keskitytään keskipitkän aikavälin tekijöihin.

Hyvinvointivaltio ja onnellisuus

- ✚ Institutionaaliset erot eivät välttämättä tarkoita sitä, että onnellisuus kytkeytyisi hyvinvointivaltioon.
- ✚ Eräiden tutkimusten mukaan sen paremmin BKT kuin hyvinvointivaltiokaan eivät selitä onnellisuuseroja.
- ✚ Nämä tulokset ovat osin virheellisiä, koska niissä hyvinvointivaltio on operationalisoitu sosiaalimenojen BKT-osuudeksi.

Esimerkki

- ✦ Muutokset sosiaaliturvan laajuudessa eivät myöskään näy muutoksina kansalaisten hyvinvoinnissa, onnellisuudessa tai terveydessä. Olemme tottuneet pitämään pohjoismaisia hyvinvointivaltioita kansalaisten keskimääräisen hyvinvoinnin kannalta huomattavasti esimerkiksi Yhdysvaltoja parempina ja oikeudenmukaisempina. Todellisen tilastoaineiston ... pohjalta väitteelle ei löydä tukea. (Hirvonen & Mangeloja 2006, 64-65.)

Onnellisuuden institutionaaliset determinantit

- ✦ Adaptiivisuus - eli kuinka tulevaisuusodotukset vaikuttavat.
- ✦ Relatiivisuus - eli kuinka suhteelliset erot vaikuttavat.
- ✦ Tasapainoisuus - eli kuinka ajankäytön tasapainoisuus vaikuttaa.
- ✦ Sosiaalisuus - eli kuinka auttamisen mahdollistaminen vaikuttaa.
- ✦ Luottamus - eli kuinka luottamus julkiseen valtaan vaikuttaa.
- ✦ Esikuvallisuus - eli kuinka ymmärrys toimivuudesta/laadusta vaikuttaa.

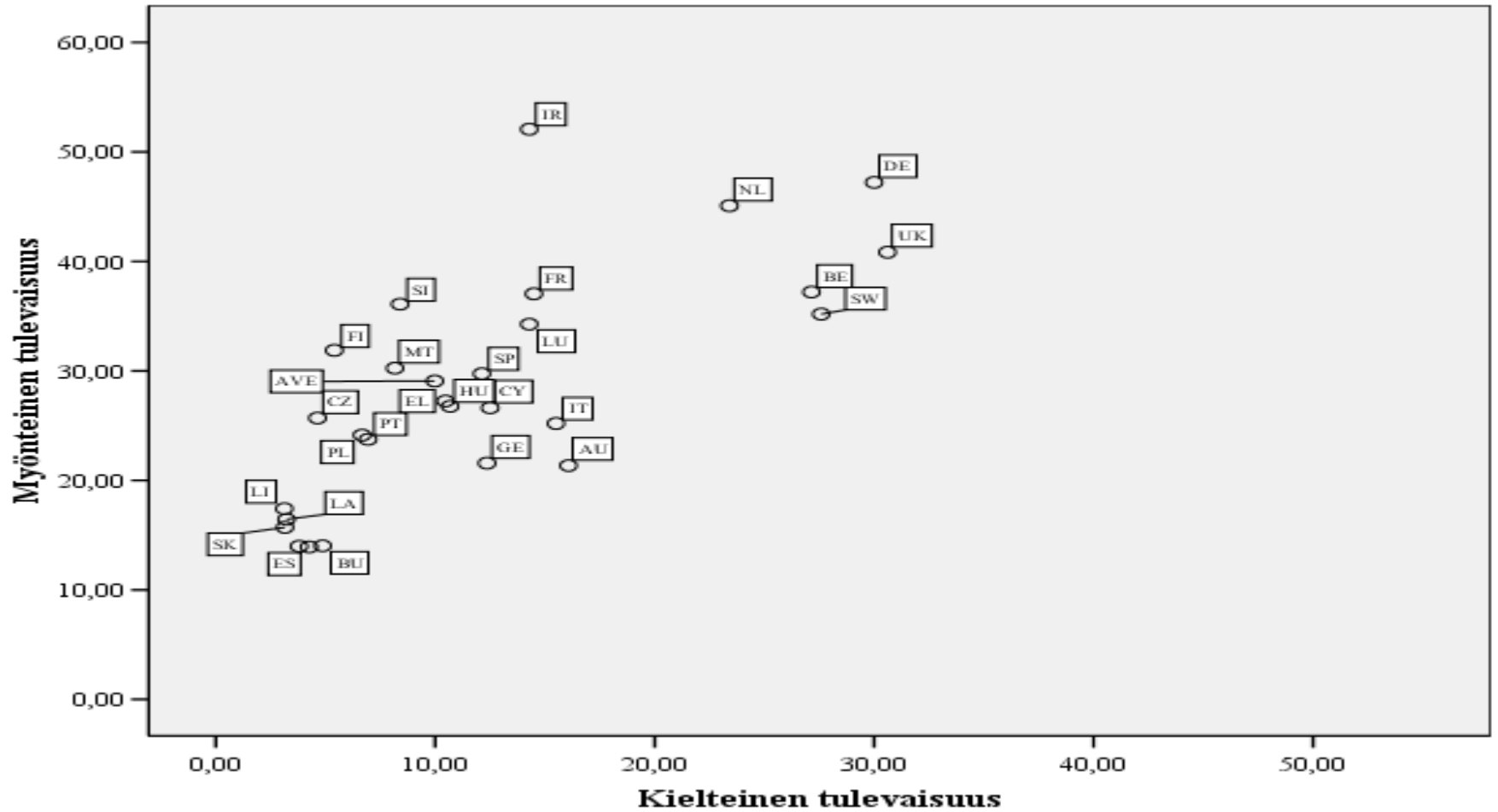
Aineisto

- ✪ Eurostatin keräämä aineisto 27:stä EU -maasta vuodelta 2007.
- ✪ Yhteisotos n. 28 000 henkilöä.
- ✪ Maakohtainen otos 500-1500 henkilöä.
- ✪ Selitettävä muuttuja: *erittäin onnellisten* henkilöiden osuus.
- ✪ Kysymys: minkälainen yhteiskuntapolitiikka kytkeytyy erittäin onnellisten osuuteen

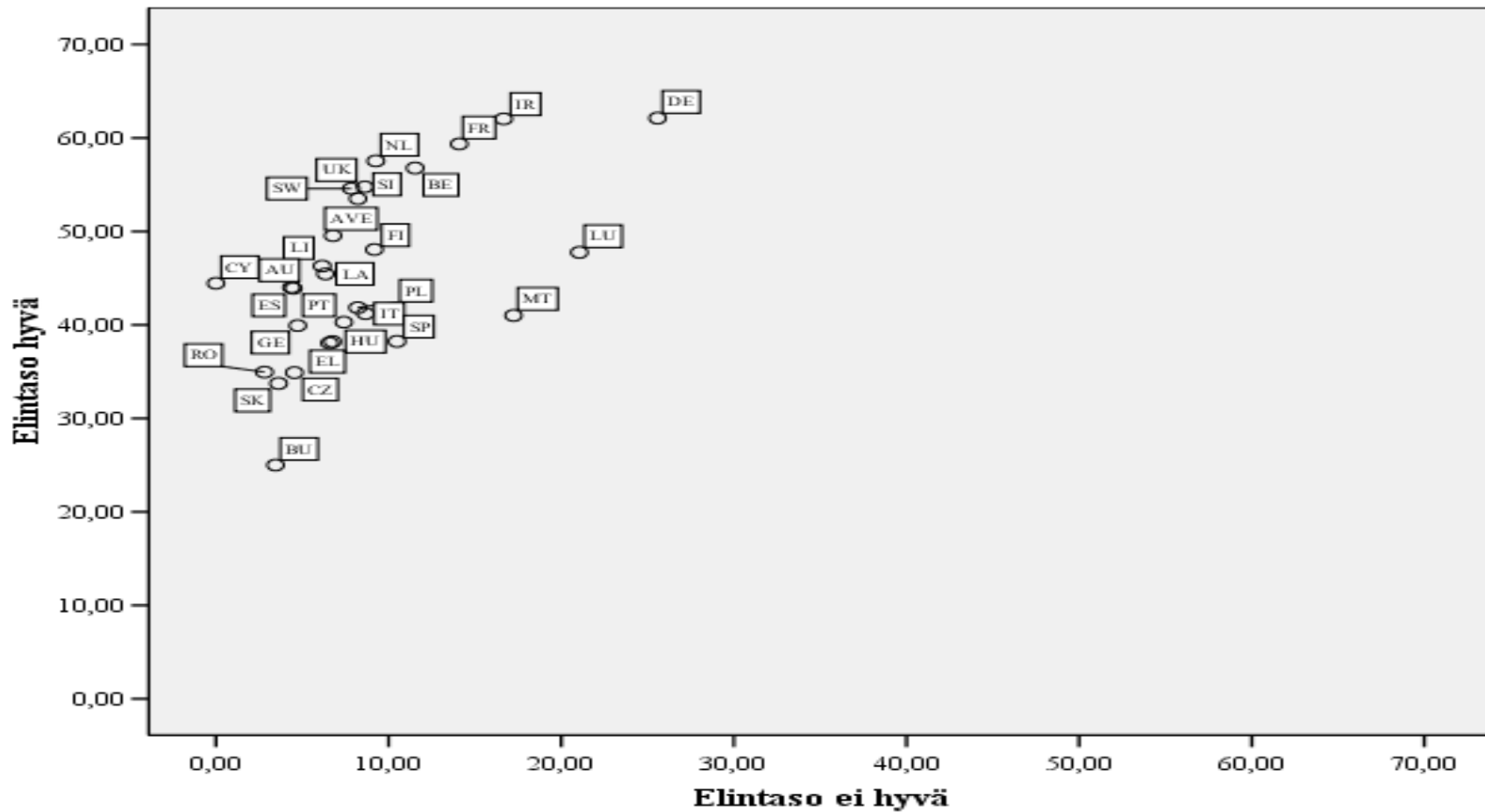
Empiirisen tulkinnan ongelmia

- ✖ Yksilön onnellisuus voi vaihdella, joskin tulokset kertovat perusluonteen vakaudesta (nunnatutkimukset).
- ✖ Lyhytaikaiset yhteiskunnalliset tilanteet vaikuttavat onnellisuuteen (jalkapallon mm-kisat, terrori-iskut, tv-sarjat).
- ✖ Käsitteelliset ja kulttuuriset erot
- ✖ Haastattelutilanteet.
- ✖ Väliin tulevat muuttujat ja kausaalisuudet.

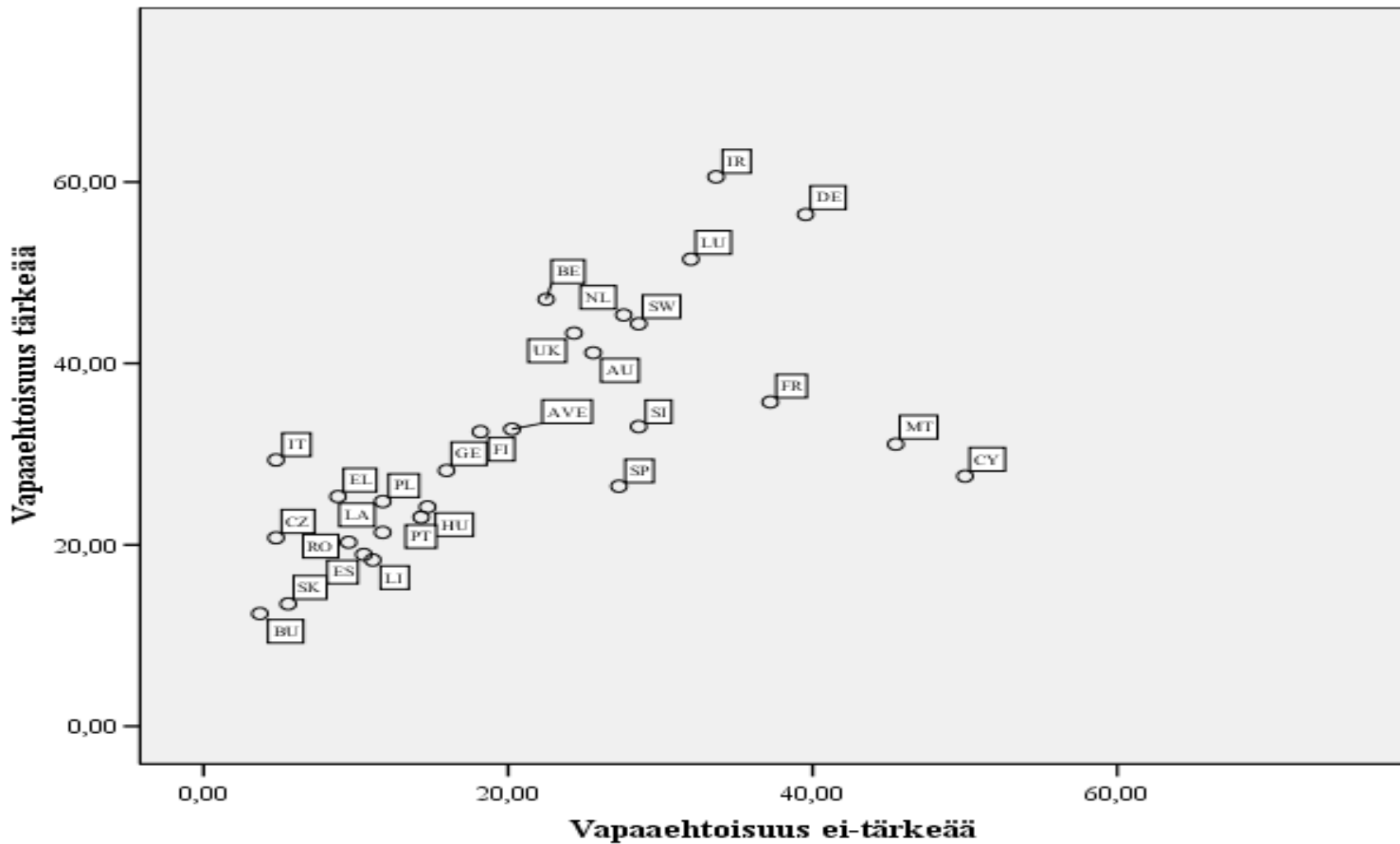
Adaptiivisuus

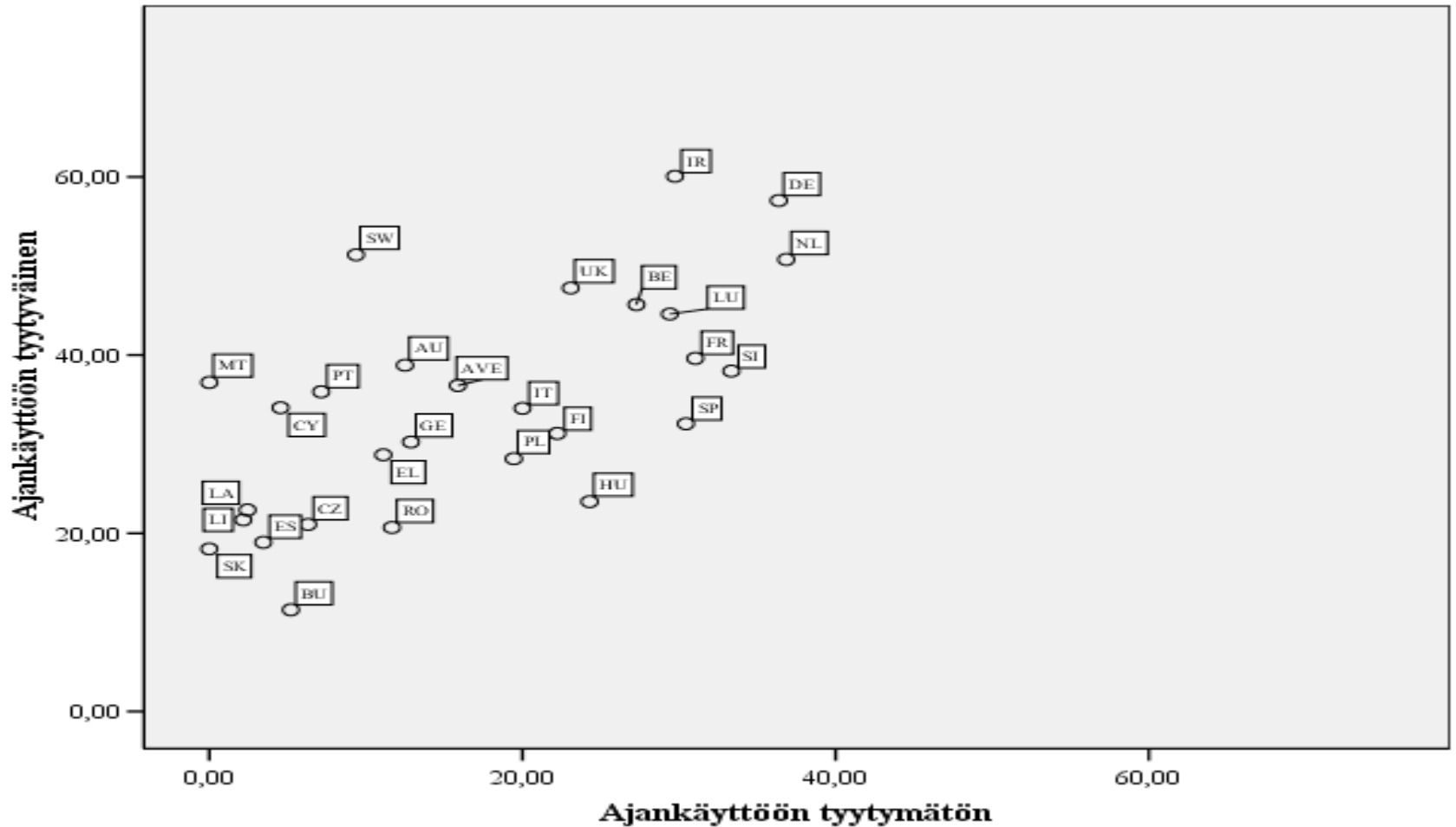
Relatiivisuus

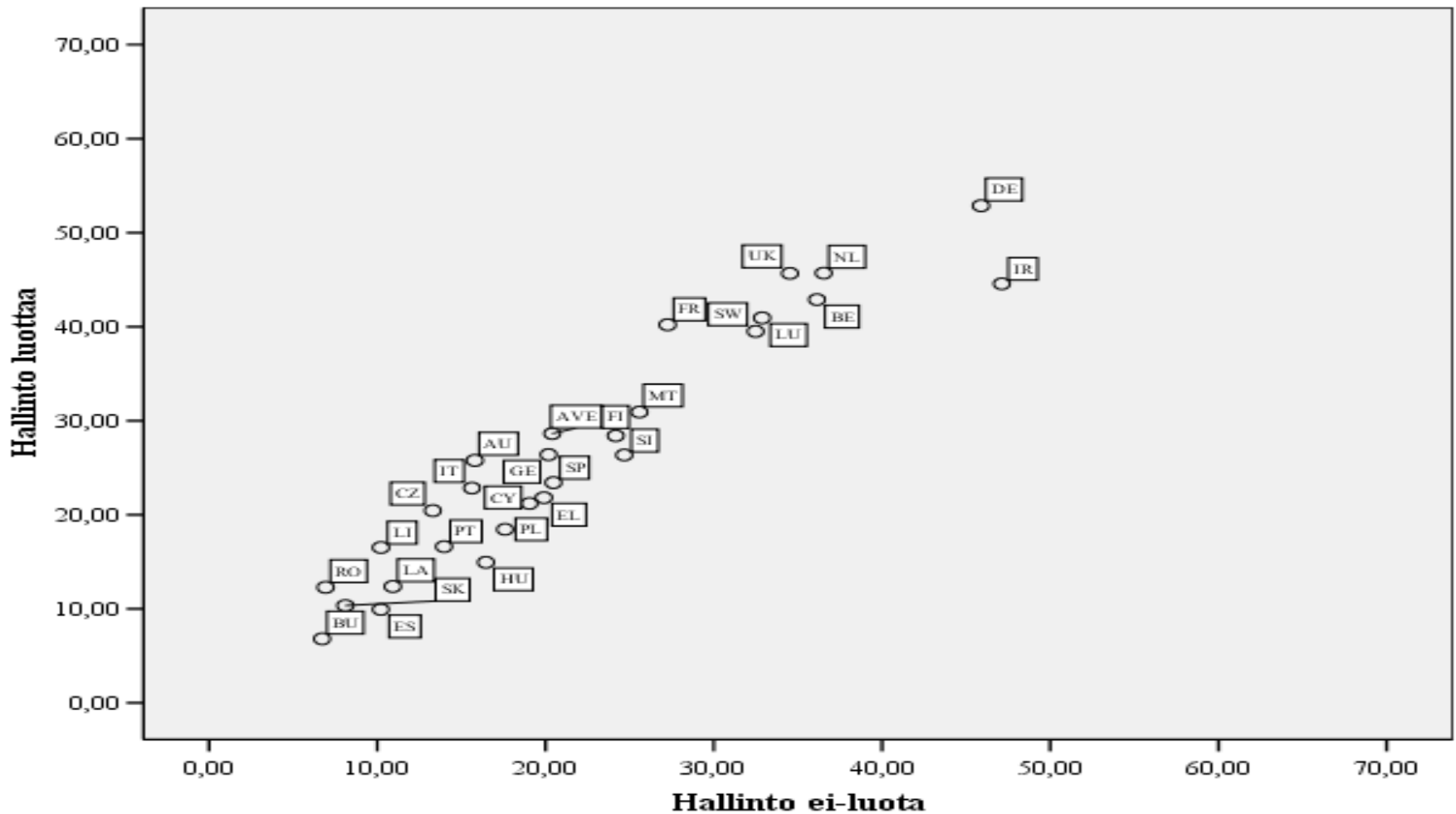
Sosiaalisuus

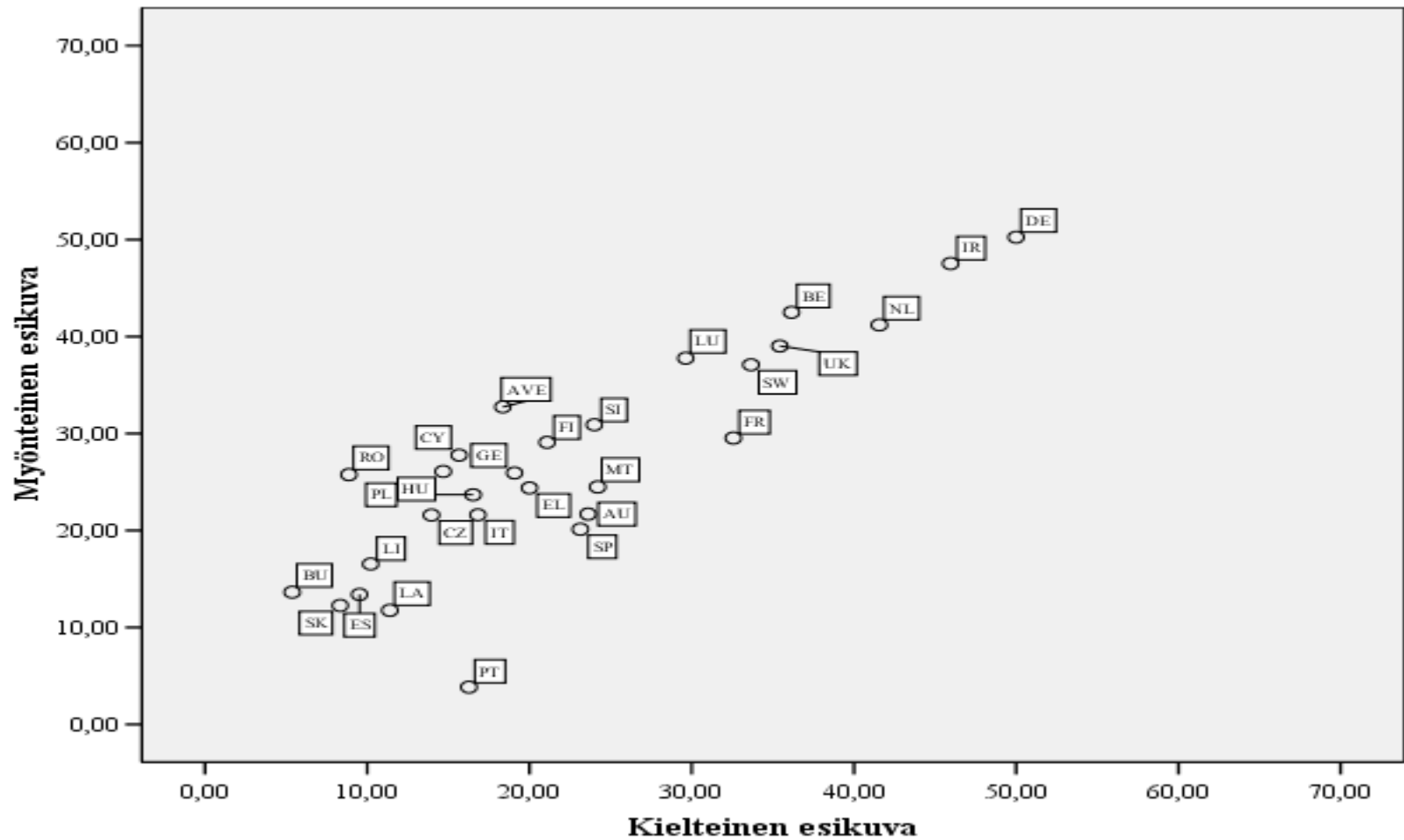
Ajankäyttö

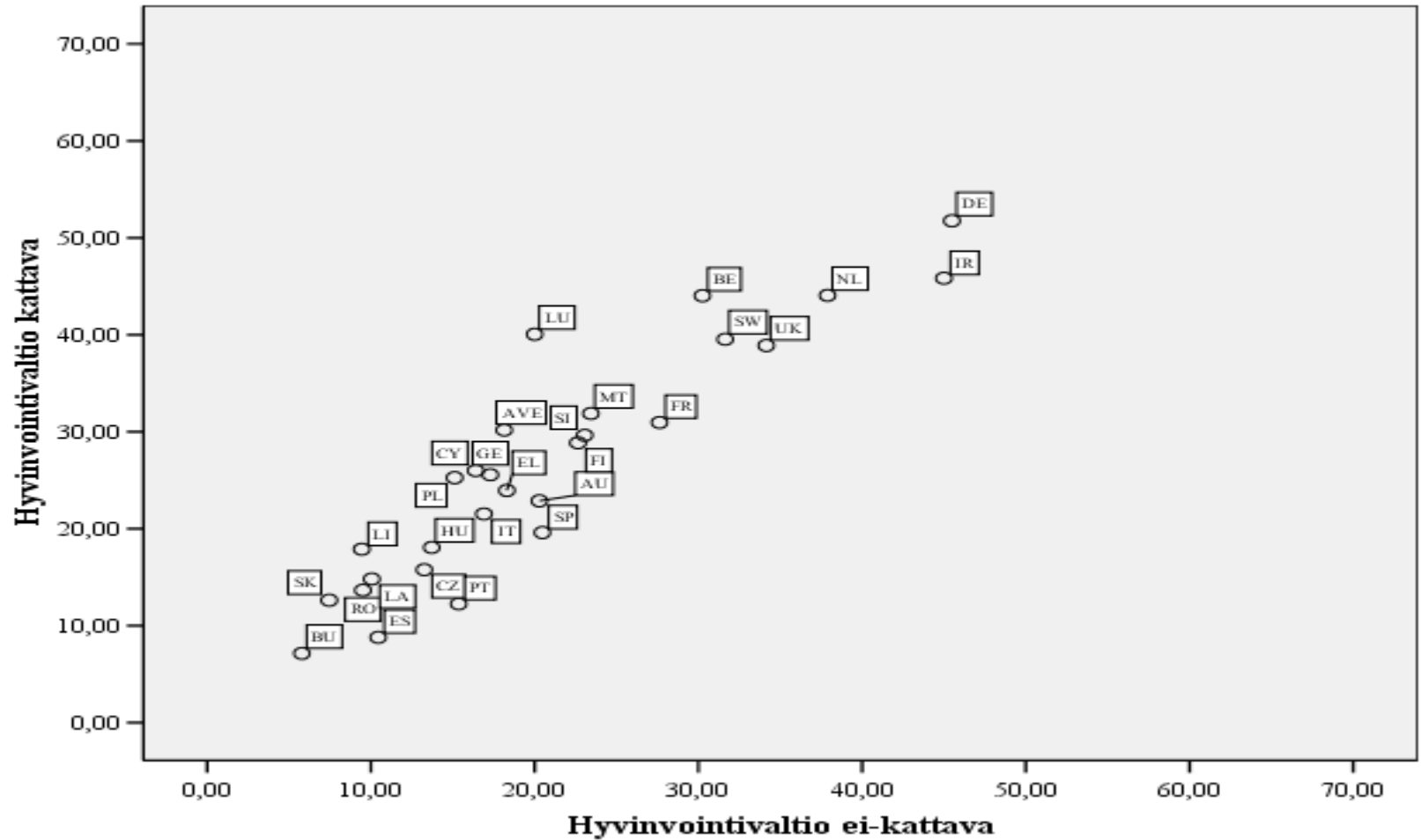
Luottamus

Esikuvallisuus

Kattavuus

Johtopäätökset

- ✦ Onnellisuus = geenit + psykologiset tekijät tekijät + yhteiskunnalliset instituutiot.
- ✦ Yhteiskuntapolitiikalla voidaan lisätä onnellisuutta vaikuttamalla vahvistamalla onnellisuutta lisääviä institutionaalisia mekanismeja.
- ✦ Tämänkaltainen politiikka pitkälti yhdensuuntaista suomalaisen politiikan kanssa.

Varaukset

- ✚ Mitä tehdä onnellisuuden, resurssien ja oikeudenmukaisuuden välisille jännitteille?
- ✚ Kuinka yhteismitallistaa taloudelliset suureet ja onnellisuus?
- ✚ Kuinka voimakkaasti viime kädessä onnellisuuteen voidaan poliittisesti vaikuttaa.
- ✚ Kaiketi tulisi keskittyä onnellisuutta vähentävien politiikkaratkaisujen estämiseen.

KIITOS

22.4.2010